

Előfizetési ár:

Egy évre 6 frt.
Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 f. 50 k.

Előfizetési pénzek
valamint minden köz-
lemény a szerkesztő-
séghez S. a. Ujhelybe
bérmentv. küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.
Nyílt térben egy
sor 20 kr.

Z E M P L É N .

Közlöny a társasélet, közgazdaság s irodalom köréből.

Hirdetési díj:

5 hasábos petit sor
egyszeri hirdetésnél
5 kr.

Többszörinél olcsóbb.
Bélyeg díj mindig
30 kr.

Előfizetések és hir-
detések felvételnek
Lóvy A. könyvkeres-
kedésében és a szer-
kesztőségénél.

34-ik szám.

MEGJELENIK MINDEN KEDDEN.

IV-ik évfolyam.

Mi teendők a vész után? s a veszély előtt?

Előttünk fekszik Zemplénmegye hivatalos kimutatása a kolera állásáról július 28-tól aug. 11-ig.

Megbetegült 23,138 ember, ebből elhalt 10,443.

Ez óriási szám! Mely belevág a nemzet életébe! Pedig ez még nem mind, mert mi, kik falun lakunk, tapasztaljuk, hogy a hatóság csak ugy madártávlatból vevén tudomást a dögvészes helységek állapotáról, a halottak számát sem constatirozhatja positívással mindaddig, míg a vész meg nem szűnik, a mikor majdan a különféle valásu lelkészek anyakönyvei a rémletes valót előtűntetik.

20 percentre lehet azok számát tenni, kik nem jutottak be feledés folytán a hivatalos kimutatásba!

Hát azok számát, kik augusztus 11 óta haltak el? Hisz augusztus 11-én még e faluban is, hol e sorok iratnak, csak 14 halott volt, holott azóta már 76-ra szaporodott a halottak száma 750 lélek közt! És ez így van másutt is.

Ha tehát Zemplén megye 14—15000 embert veszít el, akkor 60,000-nél többnek kellett elesni az egész országban, akkor az arány fél-millió!

És e szám aligha nagyított, ha azok sokaságát tekintjük, kik bár nem közvetlenül a fekete kolerában, hanem az ezt követő hideglelésben, tífusban és leginkább ápolás hiánya folytán beálló elgyengülésben hálnak el!

A lapok inkább hallgatnak, mint szólnak a koleráról, inkább kicsinyítik annak pusztítását.

Ezen felfogás helyes lehetett eleinte, hogy a rémülést elő ne idézzük, de most már, miután kérelhetlen számokkal állunk szembe, ez eljárás helytelen! A halál aratása után annak kéréit és keresztjeit megolvashatjuk és bevallhatjuk.

A számoknak meg van kérelhetlen logikájuk, s azokkal computisálni kell! a computus mutatja meg, mit kell tennünk!

Lássuk tehát:

Az elhalt munkaerők helyett itt maradtak a tehetetlen temérdek kiskoru árvák, — csak itt e faluban, hol lakom, 44 árva! — az ilyenek gazdasága mind pusztulásnak indul, ha intézkedés nem történik a hagyatékok gyors rendezése iránt: melyek csigamódra szoktak rendeztetni a hiányos és bizonytalan törvény folytán, minden ily ügy a községi bíró, a szolgabíró, a járásbíró, az árvaszék és királyi törvényszék ötféle forum irodáinak retortáin usztatván keresztül.

Gondoljuk még hozzá azt, hogy a bírák és hivatalnokok mostani száma csak normális viszonyokra van alapítva, a rendkívüli sok halálozás okozta hagyatéki munkákat az ország a bírák jelen számával nem lesz képes feldolgozni!

Pedig itt nincs várni való idő, mert a késedelem a nemzeti vagyonon pótolhatlan sebeket ejt, itt gyors, erőteljes általános intézkedés csak az orvososság! mely óhajtható, hogy későn ne jöjjön.

Nemcsak a folyó évi termés betakarítása

lett megakasztva a járvány által, és így az eső és szél rongálásainak kitéve, hanem a földnek legnagyobb része nem kaphatta meg a beteges vagy elhalt tulajdonostól azon munkálást, mely szükséges arra, hogy jövő évre jó termést várjunk!

Megdöbbenő azt látni, hogy az ugarolást is csak most kezdik tenni, mikor már vetés alá kell szántani! minő termést adhat az ilyen munkáju föld?

A folyton tartó pénzkrisis annyira megviselte minden egyes ember viszonyait, hogy a folyó termés rovására halogatott kiadásai fedezése végett kénytelen eladni szűk termését, alig maradván vető magja és élelmére szükséges készlet pár óra.

A termelés e gyors elárúsítását nagyban segítik a gőzgépek és vasutak!

Néhány hét kell csak! És Magyarország ép oly üres lesz, mint a kalász, melyből a szemet kicsépték. Az előtt a cséplés kézi cséppel vagy nyomtatással tovább tartott, a szállítás szekeren még tovább, most ez mind mesés gyorsasággal történik, és mi a szükségétől kényszerítve mesés gyorsasággal adjuk el termésünket, és fosztjuk ki önmagunkat, s teszszük ki a legnagyobb inségnek! Ez idén éhenhalás nem volt, de alig kerülhetjük ki a jövő tavaszra!

Valjon a fordókból haza kerülő miniszterek — az országgyűlés nem lévén együtt — gondolkoznak-e magtárákról, terméskészlet bevásárlásáról, addig, míg ez idej termésünket a külföld ki nem hordja? mert ha a belépő szükség és éhenhalás anyyi embert elviend mint a kolera, akkor aztán Magyarország volt, de nem lesz!

Valóban különös, hogy az általános vészt annyira megszoktuk, a pusztulásba annyira beleéltük magunkat, miszerint keletről hozott életrevalótlanságunk és indolentiánkkal bámuljuk, mint szakad nyakunkba a háztető. A kolera-áldozatok árváinak kezdett könyöradományok nem fognak századrésznyire sem rugni, hogy csak megközelítőleg is enyhítsék a bajt, itt a baj a nemzet physisikai és anyagi létét veszélyezteti, a baj országos! ilyennek kell lenni az orvoslásnak is!

A törvényhozástól kell annak kiindulni, és így a kormány feladata gabnát vásárolni, vagy ha nincs pénze reá, legalább addig is, míg az országgyűlés a pénz előteremtésére módot talál, a termelővel érintkezésbe jönni a megyék útján, s mindent elkövetni, hogy a termelők eladásra szánt gabnájuk egy részét bocsássák a kormány rendelkezése alá, s mindenképp készülni, hogy az összeülő országgyűlés ülései kezdetén akadály nélkül kész a d a t o k a l a p j á n gyökeresen segítsen az országos bajon!

Nem lehetne-e a megyéket fölhívni kormányilag, hogy alakítsanak magtárákat, hisz ha önmegadózatási joga van, akkor a tributumnak természetbeni beszedése ily rendkívüli veszély a — az éhhalál — elhárítására egészen jogosult!

A mulasztás halál!

Az indolentiának sokszor keserves árát adta meg nemzetünk! Béla királyt kinevette, mikor a véres kardot körülhordatta a tatárjárás előtt, nem hitte az indojens magyar, hogy Lengyelországot a tatárhad már elpusztítja! s nem ismét-

lődtek-e a törökök alatt e szomorú dolgok kétszázadon át annyiszor?

A baj a küszöbön! Ne várjuk, hogy szobánkba rontson! Videant consules! nehogy ez indolentia ismét megakassza nemzeti fejlődésünket, mert most más időket élünk! Hihető, hogy a mi a multban csak beteggé tett, az most halálunk lenne! Tehát fel serényen munkára!

Geöcze Bertalan.

Az aristokratia hivatása.

Születési, birtok, rangbeli, szellemi, érdem, tőzsdei, ősi, újabb aristokratia létezik már, és talán még több válfaja az egyes országoknak sajátos fejlődése és viszonyai szerint; valamennyi létjogát védi, érvényesíti és elismertetését követeli. Egyenlő viszonyban állanak a társadalomnak alsóbb rétegei és osztályai irányában, amennyiben minden neme az aristokratiának több érvényt követel magának, mint amazoknak enged. Eymás irányában részben kizárólagosságot, és szinte több érvényt követelnek, a szerint, amint mindegyikük saját létalapját, u. m. születését, rangját, érdemét, ősiségét tartja többre a vagomnál, pénznél, szellemi kitünőségnél. Az e feletti vita még eldönthetetlen lehet akkor is, midőn a korszellemnek egy új áramlata, a demokratiai, talán valamennyit halomra döntheti. Montesquieu oly szoros kapcsolatba hozta az aristokratia eszméjét a monarchia eszméjével, hogy szerinte egyik a másik nélkül, mint állami intézmény meg nem állhatna, és e felfogásnak tulajdonítandó, hogy még azon államokban is, melyeknek alkotmánya a demokratianak határozott győzelmét akarná jelenteni az aristokratiai államrend szerű felett az aristokratiának többféle neme nemcsak megmaradt, de sőt az államhatalom cselekménye által folyton szaporittatik.

A polgári és politikai jogegyenlőségre fektetett alkotmány keretét között egy megszüntetett rendi alkotmányból eredő aristokratiának létezése anachronismus; egy újnak alkotása pedig merénylet a jogegyenlőségi alkotmány ellen. Miért létezik még is napjainkban, sőt szaporodik az aristokratiának oly sok neme és oly nagy száma, a mekkora a tiszta rendi alkotmány korában soha sem volt? — csak azon okból, mert a mai aristokratia sem jogi, sem politikai jelleggel nem bír. Sem a jogi, sem a politikai téren, Európának mai szelleme szerint az alkotmánytan elmélete az aristokratiát, mint kiváltságolt és előjogosított osztályt, vagy állami intézményt, el nem ismeri, el nem fogadja többé. Nem marad tehát az aristokratia részére egyéb gondolható tér, mint a társadalom; s valóban a figyelmes szemlélő könnyen felismerheti, hogy azon aristokratia, mely sem jogi kiváltsággal, sem politikai előjoggal nem bír, nem lehet sem jogi, sem politikai intézmény, hanem csak társadalmi.

Annyi mégis tagadhatatlan, hogy daczára azon pusztán társadalmi alapnak, melyen áll, politikai hatással is bír, és pedig tetemessel; részint azért, mert Európa több államaiban ma is még meg van a rendi alkotmányból származó politikai előjoga — részint azért, mert minden osztálya a társadalomnak annál nagyobb politikai befolyással bír, mennél fontosabb, feltűnőbb, erősebb társadalmi befolyása. Van tehát az aristokratiának még ma is két jelentősége, politikai és társadalmi: a jogi téren ma már megszüntnek tekinthető.

Az aristokratia tehát két oldalról igényli figyelmünket, és az alkotmányozási elmélet feladata felismerni valóját és kifejtetni fogalmát mind az államhoz, mind a társadalomhoz való viszonyában.

Mint állami intézmény az aristokratia tényleg

